

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Сергій КВІТ

«14» травня 2026 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступників на навчання до аспірантури для здобуття ступеня
доктора філософії (PhD) за спеціальністю В10 «Філософія»
(галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»;
освітньо-наукова програма «Філософія»)

Схвалено
Вченою радою факультету гуманітарних наук
(протокол № 11 від «14» травня 2026 р.)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю В10 «Філософія» (освітньо-наукова програма «Філософія») передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» в 2026 р. для тих абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за зазначеною спеціальністю.

Фахове вступне випробування за спеціальністю В10 «Філософія» має на меті з'ясування рівня професійних компетентностей, теоретичних знань і практичних навичок вступників з базових філософських («Метафізика», «Епістемологія», «Логіка», «Філософська антропологія», «Філософія історії», «Соціальна філософія», «Філософія науки», «Етика», «Естетика») та історико-філософських («Антична філософія», «Індійська філософія», «Філософія Східної Азії», «Філософія середніх віків», «Філософія доби Відродження», «Філософія Нового часу», «Німецька класична філософія», «Сучасна західна філософія», «Філософська думка в Україні») дисциплін; визначення готовності вступників до засвоєння програми підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації, яка відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій.

Фахове вступне випробування відбуватиметься в режимі онлайн на платформі DistEdu із застосуванням технологій комп'ютерного тестування та відеофіксацією процесу.

Тривалість виконання тесту – 50 хвилин. Кількість тестових завдань – 40. Система DistEdu забезпечує автоматичний розподіл тестових завдань і перевірку їхнього виконання. Результати тестування зберігаються в корпоративному хмарному сховищі та/або системі DistEdu.

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Філософія, її сутність і завдання.
2. Буття як філософська проблема. Головні категорії онтології.
3. Поняття субстанції та типи онтологічних теорій.
4. Час і простір: онтологічний і соціальний виміри.
5. Свідомість, її структура і функції.
6. Свобода як філософська проблема.
7. Проблема буття Бога. Докази його існування.
8. Пізнання: його сутність, рівні та форми.
9. Проблема істини. Критерії достовірності в науковому пізнанні.
10. Проблема методу в науковому пізнанні.
11. Наукові революції і зміна історичних типів наукової раціональності.
12. Предмет філософської антропології.
13. Людська тілесність як філософська проблема.
14. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особистість».
15. Цінності, їх класифікація та функції.
16. Предмет соціальної філософії.
17. Наука і техніка як соціальні феномени.
18. Культура і суспільство.
19. Інформаційне суспільство як предмет філософського осмислення.
20. Предмет філософії історії.
21. Лінійні моделі історії. Ідея поступу в історії.
22. Циклічні моделі історії.
23. Поняття суб'єкта історії.
24. Проблема смислу історії.

25. Предмет і завдання етики.
26. Основні типи етичних вчень.
27. Мораль як соціальний феномен.
28. Поняття і структура моральної свідомості.
29. Предмет і закони логіки.
30. Естетика як філософська дисципліна.
31. Ортодоксальні та неортодоксальні системи у класичній філософії давньої Індії.
32. Буддизм: вчення про чотири шляхетні істини.
33. Конфуціанство. Етичне вчення Кун-Фу-Цзи.
34. Лао-цзи: вчення про «дао».
35. Філософія Мілетської школи.
36. Філософія Геракліта Ефеського.
37. Вчення про буття у філософії Парменіда.
38. Атомістика Левкіппа-Демокріта.
39. Філософія софістів.
40. Сократ і сократичні школи.
41. Вчення Платона про ідеї.
42. Вчення Платона про державу.
43. Аристотель про предмет «першої філософії».
44. Етика Аристотеля, вчення про чесноти.
45. Філософія епікуреїзму.
46. Філософія скептицизму.
47. Філософія стоїцизму.
48. Філософія неоплатонізму.
49. Середньовічна філософія: періодизація та історична специфіка.
50. Ранньохристиянська апологетика.
51. Патристика та її місце в історії середньовічної філософії..
52. Виникнення та сутність середньовічної схоластики.
53. Сутність суперечки про універсалії та її місце в історії середньовічної філософії.
54. Основні риси та етапи розвитку філософії доби Відродження.
55. Флорентійський неоплатонізм.
56. Поняття «вченого незнання» у Миколи Кузанського.
57. Філософський світогляд Дж. Бруно.
58. Політико-філософська доктрина Нікколо Макіавеллі.
59. Концепція нової науки у Ф. Бекона.
60. Поняття методу в Р. Декарта. Головні правила методу.
61. Критика сцієнтизму та проблема людини у філософії Б. Паскаля.
62. Т. Гоббс про сутність та походження держави.
63. Монізм і натуралістичний пантеїзм Б.Спінози.
64. Монадологія Ляйбніца.
65. Критика теорії вроджених ідей у Д. Локка.
66. Суб'єктивний ідеалізм Д. Берклі.
67. Скептицизм і феноменалізм Д. Г'юма.
68. Просвітництво як явище європейської культури.
69. Просвітницький матеріалізм Ламетрі, Гельвеція і Гольбаха.
70. Головна проблема критичної філософії І.Канта. Структура кантівської філософської системи.
71. Практична філософія Канта. Визначення категоричного імперативу.
72. Три головні засади науковчення Й. Г. Фіхте.
73. Трансцендентальний ідеалізм та філософія одкровення Ф. В. Й. Шеллінга.
74. Система абсолютного ідеалізму Гегеля.
75. Сутність матеріалістичного розуміння історії.
76. Поняття «волі до життя» у філософії А. Шопенгауера.
77. Ніцшеанський нігілізм і критика метафізики.
78. Проблема розуміння та категорія життя у філософії В. Дільтея.

79. Основні поняття класичного психоаналізу.
80. С. К'єркегор і становлення філософії екзистенціалізму.
81. Поняття екзистенції у філософії К. Ясперса.
82. Поняття Dasein та екзистенції у фундаментальній онтології М. Гайдеггера.
83. Екзистенціалізм Ж.-П. Сартра.
84. Поняття абсурду у філософії А. Камю.
85. Позитивізм та головні етапи його еволюції.
86. Філософія мови Л. Вітгенштайна.
87. Поняття парадигми та концепція наукових революцій Т. Куна.
88. Критичний раціоналізм К. Поппера.
89. Методологія науково-дослідних програм І. Лакатоса.
90. Феноменологічна філософія Е. Гуссерля.
91. Предмет і проблематика філософської герменевтики.
92. Структуралізм як напрям гуманітарного знання і філософська течія.
93. Постструктуралізм як феномен.
94. Поняття постмодернізму.
95. Поняття археології знання у М. Фуко.
96. Розуміння філософії в культурі Київської Русі.
97. Філософія в Києво-Могилянській академії.
98. Філософські ідеї Г. Сковороди.
99. Філософія в Київській духовній академії.
100. Філософія в Університеті Св. Володимира.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Підручники, посібники

1. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії : Підручник. – К. : Либідь, 2004. – 488 с.
2. Гусєв В. І. Західна філософія нового часу XVII – XVIII ст. : Підручник для вузів. – 2-е вид. – К. : Либідь, 2000. – 368 с.
3. Гусєв В. І. Нариси з історії філософії Нового часу. – К. : НаУКМА, 2020. – 344 с.
4. Естетика: підручник / за ред. Л. Т. Левчук. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 520 с.
5. Конверський А. Є. Логіка: підручник. – 2-ге вид., випр. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. – 391 с.
6. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії : Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. – Л. : Світ, 2001. – 318 с.
7. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії. – К. : ТОВ Стилос, 2008. – 152 с.
8. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. – Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2014. – 214 с.
9. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: онтологія людини. – К. : Абрис, 1995. – 336 с.
10. Основи практичної філософії : підручник / за ред. А. М. Лоя. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2011. – 531 с. (2-ге вид. – К., 2016).
11. Петрушенко В. Л. Філософія : курс лекцій : навч. посібник для студентів вищих закладів освіти II – IV рівнів акредитації. – 2-ге вид., випр. і допов. – К. : Каравела ; Львів : Новий світ – 2000, 2002. – 544 с.
12. Рассел Б. Історія західної філософії. – К. : Основи, 1995. – 759 с.
13. Рьод В. Шлях філософії: XIX–XX ст. – К. : Дух і Літера, 2010. – 368 с.
14. Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX століття. – К. : Дух і Літера, 2009. – 388 с.
15. Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна. – К. : Основи, 1998. – 331 с.

16. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 1 : Антична і середньовічна філософія. – Л. : Свічадо, 1997. – 456 с.
17. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 2 : Філософія Нового часу до 1830 року. – Л. : Свічадо, 1999. – 352 с.
18. Татаркевич В. Історія філософії. Т. 3 : Філософія ХІХ століття і новітня. – Л. : Свічадо, 1999. – 568 с.
19. Ящук Т. І. Філософія історії : курс лекцій : навч. посібник для вузів. – К. : Либідь, 2004. – 536 с.

Довідкова література

1. Філософська думка в Україні: біобібліографічний словник / авт. кол.: В. С. Горський, М. Л. Ткачук, В. М. Нічик та ін. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2002. – 244 с.
2. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; [В. І. Шинкарук (голова редкол.)]. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy [Електронне джерело]. – Режим доступу: <https://plato.stanford.edu/contents.html>

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування за спеціальністю В10 «Філософія» **оцінюються за 200-бальною шкалою**. Максимальна оцінка за виконання завдання – **5 балів**.

Оцінювання фахового вступного випробування за спеціальністю В10 «Філософія» здійснюється членами фахової атестаційної комісії за такими критеріями:

– абітурієнт вважається таким, що склав фахове вступне випробування, якщо його оцінка становить **150-200 балів**;

– у випадку, якщо оцінка за фахове вступне випробування становить **0 – 149 балів**, абітурієнт вибуває з конкурсного відбору.

Голова фахової атестаційної комісії,
гарант освітньо-наукової програми «Філософія»
третього рівня вищої освіти
д. філос.н., професор,
заслужений діяч науки і техніки України

МАРИНА ТКАЧУК